FMV tjänsteställe, handläggare
SPL, SPL Stab E&I, Tobias Evers

Svar på remiss ”Det industriella samarbetet i fråga om försvarsupphandling (f.d. motköp) i Sverige”

Allmänt om svensk syn på offset

Offsetkrav[1] kan innebära en lång rad av åtgärder som krävs av en icke-nationell leverantör som tilldelas kontrakt i en upphandling. Dessa åtgärder kan innebära att den tilldelade leverantören ska köpa varor och tjänster från leverantörer lokaliserade i ett specifikt land, använda underleverantörer lokaliserade i ett specifikt land eller göra investeringar/generera värde i ett specifikt land.

EU-kommissionen (Generaldirektoratet för inre marknaden och tjänster) har uttalat att offsetkrav anses strida mot de grundläggande principerna i primärrätten (EU:s grundläggande regler) då de diskriminerar leverantörer, varor och tjänster från andra medlemsstater och hindrar den fria rörligheten för varor och tjänster på den inre marknaden[2].

Då offsetkrav strider mot primärrätten kan inte heller upphandlingsdirektiven, det vill säga sekundärrätten (speciallagstiftning), tillåta eller reglera sådana krav. Möjligheten för en upphandlande myndighet i en medlemsstat i EU att ställa offsetkrav i en upphandling kan endast motiveras på grundval av ett fördragsbaserat undantag. Artikel 346 FEUF ger medlemsstaterna möjlighet till undantag från funktionsfördragets bestämmelser i syfte att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen vid bland annat upphandling.

Sammanfattningsvis innebär detta att offsetkrav endast kan motiveras när upphandlingen undantas från upphandlingsdirektivens tillämpningsområde, och därmed även från LOU:s och LUFS tillämpningsområde, på grund av rikets väsentliga säkerhetsintressen enligt artikel 346 FEUF.

Vilka centrala försvarsupphandlingar har inkluderat industriella samarbetsarrangemang?

Offset tillämpades i upphandlingen av AWV 2014. Leverantören är Patria Land & Armament Oy. Omfattning på åtagandet var 100 % av kontraktsvärdet, ca 267 000 000 EUR. Offset tillämpades också i upphandlingen av Ground Controlled Approach Radar PAR 08.

[1] Även kallat kompensationsåtaganden, motköp, industrisamverkan (industrial participation).
[2] Artikel 18.1 och 26 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, Funktionsfördraget (FEUF)

Leverantören är ITT Gilcron Cooperation som numera heter Exelis. Omfattning på åtagandet var 100 % av kontraktsvärdet, ca 23 495 000 USD.

Hur har det industriella samarbetet förändrats under de senaste åren? Varför?
Sveriges regering upphävde den 24 februari 2011 ett tidigare regeringsbeslut från 1999 avseende offset. I och med detta beslut skulle Sverige och därmed FMV inte längre praktisera offset. Detta på grund av ändrade förhållanden på den svenska försvarsindustrimarknaden och styrning från EU-kommissionen. FMV fattade som ett resultat av det upphävda regeringsbeslutet ett eget beslut att sluta tillämpa offset generellt i upphandlingar och att i stället pröva kravet på offset i upphandlingar från fall till fall.